

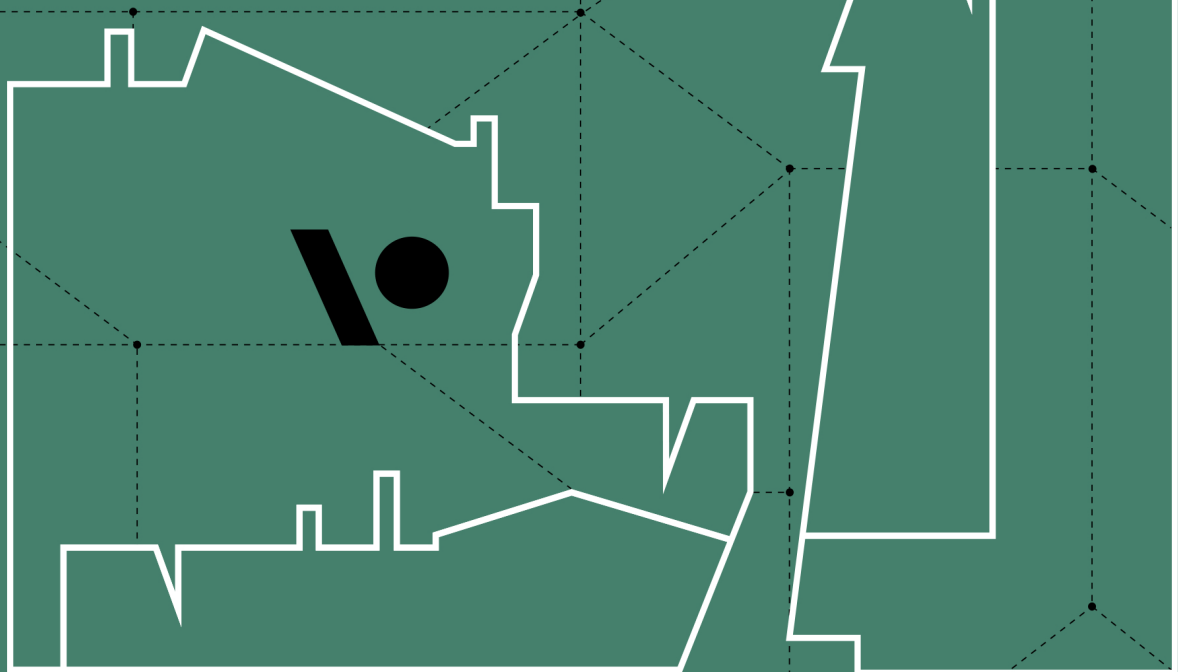

دریچه معماری

فصلنامه علمی-ترویجی دریچه

پرونده این شماره: گذر

شماره نهم

مدیرمسئول: فریما نکویی

سردبیر: محمد ابراهیمی

صاحب امتیاز: انجمن علمی معماری دانشگاه تهران

ناظر علمی: امیرعباس علیاری

مدیرمالی: امیررضا کریمی

مدیرفروش: محمدجواد برنگی

سرویراستار: سروش شاه‌حسینی

مشاور هنری: شقایق باقرزاده

گرافیسیت و صفحه‌آرا: حسین شاه‌حسینی

طراح جلد: حامد کمال‌زاده

اعضای هیئت تحریریه

مشاور سردبیر و دبیر پرونده ویژه: طهورا هراتیان

دبیر بخش مرور: شهرزاد رضایی

دبیران بخش گفت‌وگو: فاطمه شجاعی، نیما مسروری‌سعادت

دبیر بخش برگردان: محمدمتین کوچک‌زاده

دبیر بخش آزاد: محمد ابراهیمی

دبیر بخش انگاره: رسا بحری

اعضای گروه ویراست

هانیه صالحی، روشا درخشان مقدم، مریم عرب‌مقار، کیانا صادقی، سمیرا عابدی، ملیکا کاشفی‌مهر، سبا سهیلی، پریا

کاظمی، نگار نیک‌نژادی، زهرا هاشم‌آبادی

اعضای گروه گرافیک

رسا بحری، امیررضا کریمی، ایلینا عنقایی، مهسا شیاری، علی شایع، طهورا هراتیان، محمدجواد برنگی

حامی مالی: بنیاد فرهنگی مصلی‌نژاد

با تشکر از

عباس مصلی‌نژاد، حامد مظاہریان (ریاست دانشکدگان هنرهای زیبا)، قدیرالله پلویی، سعید خاقانی، محمدفرید

مصلح، محمدجواد احمدی‌زاده، نگین صدری، محمد مهدی رحمتی، محمدعرفان عسکری، شیرین نوروزیان،

محمدامین شاه‌علی، متین فروزان، حسام‌الدین میر، علی آل‌آقا، زهرا سیفی، حسین ارشدی و...

سرمقاله

۳

پرونده ویژه

۴

- ۵ درآمد
- ۶ الی احسن الحال
- ۸ گذرهای تهران و انقلاب مشروطه
- ۱۳ هوش معمار مصنوعی
- ۱۷ باریکه‌ای میان احیا و مرگ معماری
- ۲۱ پاتوق در گذرگاه تاریخ ایران
- ۲۷ داستان یک اثر
- ۲۹ پشت سر تصویری از روزهای رفته

مرور

۳۳

- ۳۶ درآمد
- ۳۷ گذری سوار بر مرکب خیال
- ۴۰ آن به دست این منهدم خواهد شد؟
- ۴۳ ز بعد ما
- ۴۶ گذرها گنجی نادیده گرفته شده

گفت‌وگو

۴۹

- ۵۲ درآمد
- ۵۳ محمد زیورالنوری
- ۶۲ مهدی علی بخشیان

برگردان

۷۱

- ۷۴ درآمد
- ۷۵ نقش فضاهای عمومی و شهرها در جنبش‌های اجتماعی
- ۸۰ تغییر کاربری معماری
- ۸۷ در ستایش تهی بودن

آزاد

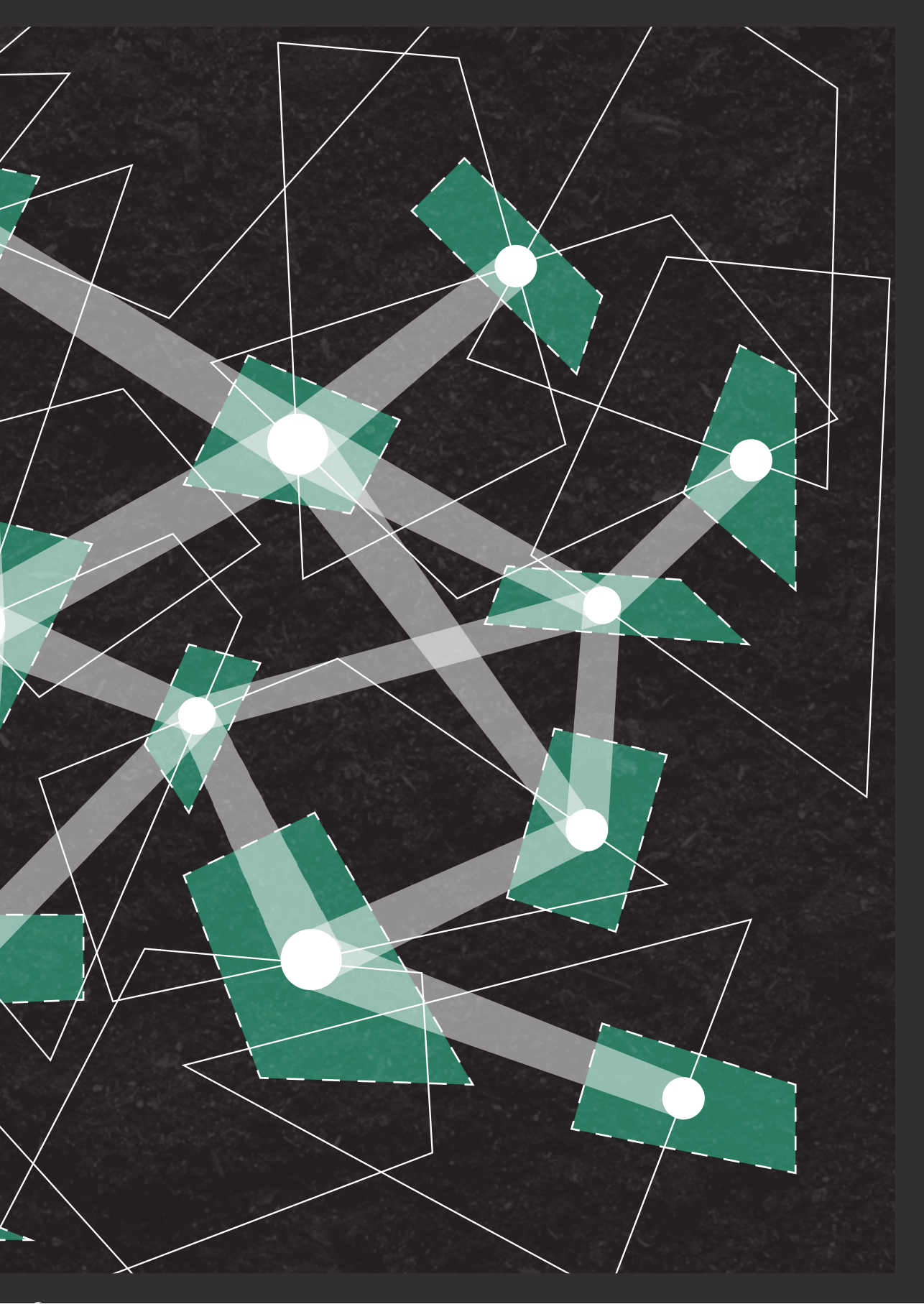
۹۱

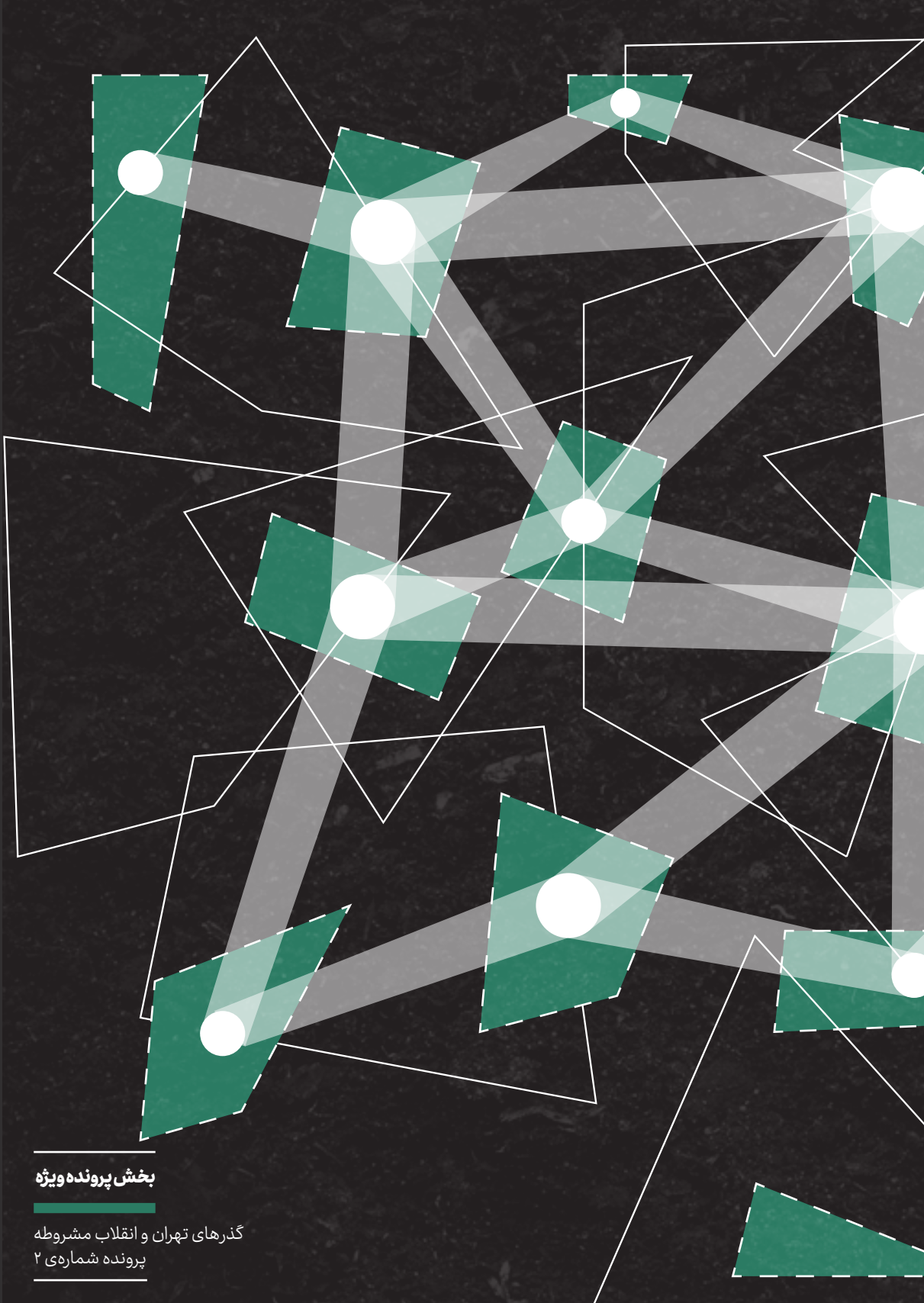
- ۹۴ درآمد
- ۹۵ مسجدی که در مسجد بودن ناکام ماند
- ۱۰۰ در باب پرسه
- ۱۰۴ تهران از روی زین، عبور از کلیشه‌ی تهران
- ۱۰۹ این فضا مرا خواهد بلعید...
- ۱۱۲ گذر نور
- ۱۱۴ وحشت از تعلیق در پی گذر از تعلیق
- ۱۱۶ دریاچه در گذر

انگاره

۱۱۹

- ۱۲۲ درآمد
- ۱۲۳ رقصنده در مترو
- ۱۲۵ «گذر» نامه
- ۱۲۷ نیمه شب
- ۱۲۹ در پی یافتن آنچه که پیش روست، کوچه به کوچه، کو به کو
- ۱۳۱ تاثیر زمان بر کارکرد چیزها

بخش پرونده ویژه

گذرهای تهران و انقلاب مشروطه
پرونده شماره ۲

گذر مفهومی است سیال و ناپایدار؛ از جنس حرکت است و طغیان‌گر علیه سکون؛ گذر می‌کوشد به ما یادآوری کند که همیشه آغاز و پایان نیستند که اهمیت دارند؛ گاهی اوقات مسیر ارزشمندتر از مقصود است و چه بسیار اتفاقاتی که در طول مسیر و نه در آغاز و پایان آن حادث می‌شوند؛ اتفاقاتی که اغلب فراموش شده یا بی‌ارزش تلقی می‌شوند. گذر نیز همچون تمامی پدیده‌ها در دو بُعد زمان و مکان معنا می‌یابد. گذر در زمان تاریخ است و در بعد مکان حرکت.

تاریخ اساس و سنگ بنای دوران حال است؛ در معنای دیگر آنچه ما را در نقطه اکنون قرار می‌دهد گذریست که از زمان بی‌نهایت شروع شده و به نقطه اکنون ختم می‌شود. در این بازه‌ی بی‌نهایت، چه عواملی دخیل شده‌اند تا ما در نقطه‌ی کنونی بایستیم؟ پاسخ به این پرسش راهگشای مسیری خواهد بود که به آینده ختم خواهد شد و البته کنجکاوای جاه طلبانه‌ای خواهد بود برای به زیر آوردن زمان!

در طول زمان، معماری در بیشتر مواقع به عنوان امری ساکن و صلب تلقی شده؛ حال آنکه در بسیاری موارد چنین نیست. معماری انسان را به حرکت وامی‌دارد. گاه این حرکت عینی است و گاه ذهنی؛ هر کدام که باشد تفاوتی ندارد، مهم اساس سیالیت معماری است. این سیالیت است که در بعد مکان تجلی می‌یابد و منجر به حرکت می‌شود.

اگر اندکی از نگاه فیلسوفانه به مفهوم گذر فاصله گرفته و معمارانه به آن نگاه کنیم، این مفهوم حرف‌هایی دارد که شنیدن آن‌ها خالی از لطف نیست. فرآیند معماری گذری است که منجر به تولید معماری می‌شود. شناخت این فرآیند و چالش‌های آن علاوه بر احاطه به مسیر، به اعتلای نتیجه نیز کمک خواهد کرد. از طرفی اگر معماری را امری لایتناهی و پویا در نظر بگیریم، گذرهایی که پس از فرآیند طراحی در پیش چشمانمان پدیدار می‌شوند، تامل برانگیز خواهند بود. به طور مثال این پرسش که «معماری در تلاقی با سایر مقوله‌ها چه جایگاه و نقشی دارد؟» درهای جدیدی پیش رویمان می‌گشاید.

آنچه گفته شد افکاری هستند که در پس ذهنمان خاک می‌خورند و بعضاً جوابی برایشان نیافته‌ایم. در این پرونده به مفهوم گذر پرداختیم تا در جست‌وجوی کنجکاوانه، به پاسخ آن‌ها بیندیشیم. به قول حافظ:

کجا به کوی طریقت گذر توانی کرد؟^۱